

Обґрунтування про схвалення проєкту рішення НКРЕКП, що має ознаки регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку»

Згідно з частиною другою статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» правила ринку розробляються і адмініструються оператором системи передачі та затверджуються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор).

У процесі функціонування ринку електричної енергії було визначено необхідність внесення змін до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 (далі – Правила ринку), з метою досягнення балансу інтересів споживачів, суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, і держави.

Так, відповідно по пункту 10.9 розділу X Правил ринку, для виробників електричної енергії, крім мікро-, міні-, малих гідроелектростанцій та електричних станцій, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, та імпортерів у кожному розрахунковому періоді доби постачання гранична нижня межа обов'язкової заявки щодо продажу електричної енергії на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку (далі – РДН) становить 10 відсотків від сумарного обсягу відпуску електричної енергії всіма одиницями відпуску такого виробника в цьому розрахунковому періоді. Оператор системи передачі (далі – ОСП) забезпечує щоденну перевірку дотримання учасниками ринку вимоги цього абзацу та повідомляє Регулятору про випадки її порушення учасниками ринку.

Разом з цим, до НКРЕКП звернулось ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО» листами від 29.08.2023 № 24/3720 та від 02.09.2024 № 24/3743 з пропозицією внести зміни до Правил ринку, у частині зупинення дії на період дії воєнного стану в Україні вимоги щодо подачі виробниками заявки на продаж електричної енергії на РДН, передбаченої пунктом 10.9 розділу X Правил ринку.

В свою чергу, Департаментом енергоринку було доопрацьовано надані ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО» пропозиції щодо внесення змін до Правил ринку та розроблено проєкт змін до пункту 10.9 розділу X Правил ринку, яким передбачено уточнення зобов'язання щодо подачі виробниками заявки на продаж електричної енергії на РДН у частині неврахування обсягів відпуску/відбору, що були здійснюються виробниками на виконання диспетчерських команд.

Крім цього, відповідно до постанови НКРЕКП від 05.12.2023 № 2277 (далі – Постанова № 2277) «Про затвердження Змін до Правил ринку» з 01.12.2024 набувають чинності зміни до Правил ринку, відповідно до яких визначення стану енергосистеми розраховується із врахуванням обсягів примусового зменшення відбору електричної енергії споживачами.

UB
НКРЕКП
№2063-22.1.2/24 від 03.10.2024
КЕП: Сідоров І. В. 03.10.2024 17:41
3FAA9288358EC00304000000A3223200957AC500
Сертифікат дійсний з 30.10.2023 до 29.10.2025 23:59

У свою чергу, НЕК «УКРЕНЕРГО» листами від 15.07.2024 № 01/42872 та від 20.09.2024 № 01/59204 повідомлено про необхідність додаткових змін до Правил ринку в частині зобов'язання операторів систем розподілу (далі – ОСР) надавати до ОСП погодинні обсяги застосованого примусового зменшення відбору електричної енергії споживачам в розрізі власних мереж, а також необхідність уточнення порядку розрахунку маржинальної ціни балансуєної електричної енергії у зв'язку із зміною порядку визначення стану системи відповідно до Постанови № 2277. З огляду на зазначене Департаментом енергоринку було опрацьовано надані НЕК «УКРЕНЕРГО» пропозиції та розроблено проєкт відповідних змін.

Також, з огляду на нагальність питання наявності заборгованості на ринку електричної енергії пропонується уточнити умови набуття учасниками ринку статусу «Переддефолтний» для забезпечення подальшого обговорення зазначеного питання із зацікавленими сторонами в процесі відкритих обговорень.

Ураховуючи викладене, Департаментом енергоринку розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», яким передбачається:

уточнення вимоги щодо обов'язку виробників подавати заявки на продаж електричної енергії на РДН;

уточнення порядку розрахунку маржинальної ціни балансуєної електричної енергії у зв'язку із зміною порядку визначення стану системи відповідно до Постанови № 2277;

зобов'язання ОСР надавати до ОСП погодинні обсяги застосованого примусового зменшення відбору електричної енергії споживачам в розрізі власних мереж;

уточнення умов набуття учасниками ринку статусу «Переддефолтний» в період дії воєнного стану в Україні;

унесення редакційних правок.

Ураховуючи зазначене, Департамент енергоринку пропонує:

1. Схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», що має ознаки регуляторного акта.

2. Оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», що має ознаки регуляторного акта, разом із матеріалами, що обґрунтовують необхідність прийняття такого рішення, та аналізом його впливу на офіційному вебсайті НКРЕКП (<http://nerc.gov.ua>) з метою одержання зауважень і пропозицій.

**Директор
Департаменту енергоринку**

Ілля СІДОРОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

Про затвердження Змін
до Правил ринку

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Правил ринку, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 307, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Юрій ВЛАСЕНКО

Зміни до Правил ринку

1. У розділі I:

- 1) пункт 1.7.1 глави 1.7 доповнити новим підпунктом такого змісту:
«3) учасник ринку не здійснив своєчасну оплату за надані йому послуги з передачі електричної енергії та/або з розподілу електричної енергії.»;
- 2) у пункті 1.8.4 глави 1.8:
абзац перший після слова «виявлення» доповнити словом «ознак»;
абзац другий після слова «маніпулювання» доповнити словами «та спроби маніпулювання»;
абзац третій викласти в такій редакції:
«Ознаками маніпулювання на ринку електричної енергії, щодо якого АР здійснюється аналіз є:»;
абзац дев'ятий після слова «ринку» доповнити словом «завідомо».

2. У розділі IV:

- 1) пункти 2 та 3 глави 4.16 викласти в такій редакції:
«2) маржинальної ціни на балансуєчу електричну енергію на завантаження по ОРЧ у грн/МВт·год;
3) маржинальної ціни на балансуєчу електричну енергію на розвантаження по ОРЧ у грн/МВт·год.»;
- 2) в абзаці першому пункту 4.17.3 глави 4.17 цифри, знак та слова «4.16 цього розділу» замінити цифрами, знаками та словами «5.13 розділу V цих Правил».

3. У розділі V:

- 1) пункти 5.13.1 – 5.13.4 глави 5.13 викласти в такій редакції:

«5.13.1. Балансуючий ринок генерує основані на ОРЧ диспетчерські команди для одиниць надання послуг з балансування (у МВт) та основані на ОРЧ маржинальні ціни балансууючої енергії (у грн/МВт·год), що використовуються для розрахунків за балансууючу електричну енергію, включаючи активацію балансууючої електричної енергії в реальному часі одиницями надання послуг з балансування відповідно до їх остаточних повідомлень про фізичний відбір/відпуск (у МВт·год за розрахунковий період).

Основані на ОРЧ маржинальні ціни балансууючої електричної енергії визначаються в кожній зоні для кожної ОРЧ як:

1) за наявності дефіциту в зоні системи – найбільша ціна активованої пропозиції на балансууючу електричну енергію на завантаження. Ця ціна є маржинальною ціною балансууючої електричної енергії на завантаження ($MP_{z.rtu}^{up}$). Якщо відсутні активації пропозицій на балансууючу електричну енергію на завантаження або усі активовані пропозиції на балансууючу електричну енергію на завантаження, позначені як такі, що врегульовують системні обмеження в зоні, то маржинальною ціною балансууючої електричної енергії на завантаження є середньоарифметичне значення маржинальних цін на балансууючу електричну енергію на завантаження ($MP_{z.rtu}^{up}$) за аналогічну ОРЧ аналогічного розрахункового періоду попередніх 30 торгових днів;

2) за наявності профіциту в зоні системи – найменша ціна активованої пропозиції на балансууючу електричну енергію на розвантаження. Ця ціна є маржинальною ціною балансууючої електричної енергії на розвантаження ($MP_{z.rtu}^{dn}$). Якщо відсутні активації пропозицій на балансууючу електричну енергію на розвантаження або активовані пропозиції на балансууючу електричну енергію на розвантаження, позначені як такі, що врегульовують системні обмеження в зоні, то маржинальною ціною балансууючої електричної енергії на розвантаження є середньоарифметичне значення маржинальних цін на балансууючу електричну енергію на розвантаження ($MP_{z.rtu}^{dn}$) за аналогічну ОРЧ аналогічного розрахункового періоду попередніх 30 торгових днів;

3) якщо зона системи є збалансованою (не перебуває в дефіциті або в профіциті) – ціна купівлі-продажу електричної енергії на РДН за відповідний розрахунковий період, або у разі якщо торги на РДН на цей розрахунковий період не відбулись – середньозважене значення ціни купівлі-продажу електричної енергії на РДН за попередні 30 днів. Ця ціна є маржинальною ціною балансууючої електричної енергії на розвантаження та маржинальною ціною балансууючої електричної енергії на завантаження.

5.13.2. Наявність дефіциту, профіциту або збалансованості зони системи визначається таким чином:

1) для ОРЧ:

якщо $(ABE_{z,rtu}^{up} + REC_{z,rtu}) > ABE_{z,rtu}^{dn}$, то зона системи перебуває в дефіциті;

якщо $(ABE_{z,rtu}^{up} + REC_{z,rtu}) < ABE_{z,rtu}^{dn}$, то зона системи перебуває в профіциті;

якщо $(ABE_{z,rtu}^{up} + REC_{z,rtu}) = ABE_{z,rtu}^{dn}$, то зона системи є збалансованою,

де $ABE_{z,rtu}^{up}$ – активована балансуєча електрична енергія на завантаження в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$ABE_{z,rtu}^{up} = \sum_{e \in Z} ABE_{e,z,rtu}^{up},$$

де $ABE_{e,z,rtu}^{up}$ – активована балансуєча електрична енергія на завантаження одиниці постачання послуг з балансування e в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$ABE_{e,z,rtu}^{up} = \sum AB_{e,z,rtu}^{up},$$

де $AB_{e,z,rtu}^{up}$ – активовані з ранжиру відповідно до алгоритму балансуєчого ринку пропозиції на балансуєчу енергію на завантаження одиниці постачання послуг з балансування e в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год;

$REC_{z,rtu}$ – обсяг примусового зменшення відбору електричної енергії на виконання оперативної команди або розпорядження (включаючи обсяги, відключені спеціальною автоматикою відключення навантаження) в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$REC_{z,rtu} = \frac{REC_{z,t}}{4},$$

де $REC_{z,t}$ – обсяг примусового зменшення відбору електричної енергії на виконання оперативної команди або розпорядження (включаючи обсяги, відключені спеціальною автоматикою відключення навантаження) в зоні z за розрахунковий період t , МВт·год;

$ABE_{z,rtu}^{dn}$ – активована балансуєча електрична енергія на розвантаження в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$ABE_{z,rtu}^{dn} = \sum_{e \in Z} ABE_{e,z,rtu}^{dn},$$

де $ABE_{e,z,rtu}^{dn}$ – активована балансуєча електрична енергія на розвантаження одиниці постачання послуг з балансування e в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$ABE_{e,z,rtu}^{dn} = \sum AB_{e,z,rtu}^{dn},$$

де $AB_{e,z,rtu}^{dn}$ – активовані з ранжиру відповідно до алгоритму балансуєчого ринку пропозиції на балансуєчу енергію на розвантаження одиниці постачання послуг з балансування e в зоні z для ОРЧ rtu , МВт·год;

2) для розрахункового періоду:

якщо $(\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{up} + REC_{z,t}) > \sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{dn}$, то зона системи перебуває в дефіциті;

якщо $(\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{up} + REC_{z,t}) < \sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{dn}$, то зона системи перебуває в профіциті;

якщо $(\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{up} + REC_{z,t}) = \sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{dn}$, то зона системи є збалансованою.

Обсяг примусового зменшення відбору електричної енергії на виконання оперативної команди або розпорядження ($REC_{z,t}$) визначається ОСР в межах власної мережі для кожного розрахункового періоду t торгового дня d та надається ОСР до ОСП за встановленою ОСП формою до 13:00 $d+1$.

5.13.3. Ціна небалансу для врегулювання небалансів електричної енергії ($IMSP_{z,t}$) у зоні визначається у грн/МВт·год як середньозважена ціна для кожного розрахункового періоду у такий спосіб:

1) якщо зона системи перебуває в дефіциті протягом розрахункового періоду, то

$$IMSP_{z,t} = \left| \frac{\sum_{rtu \in t} (ABE_{z,rtu}^{up} \times MP_{z,rtu}^{up})}{\sum_{rtu \in t} (ABE_{z,rtu}^{up})} \right|,$$

де $MP_{z,rtu}^{up}$ – маржинальна ціна балансуєчої електричної енергії на завантаження в зоні z за ОРЧ rtu , грн/МВт·год;

2) якщо зона системи перебуває в профіциті протягом розрахункового періоду, то

$$IMSP_{z,t} = \left| \frac{\sum_{rtu \in t} (ABE_{z,rtu}^{dn} \times MP_{z,rtu}^{dn})}{\sum_{rtu \in t} (ABE_{z,rtu}^{dn})} \right|,$$

де $MP_{z,rtu}^{dn}$ – маржинальна ціна балансуєчої електричної енергії на розвантаження в зоні z за ОРЧ rtu , грн/МВт·год;

3) якщо зона системи є збалансованою протягом розрахункового періоду або якщо в дефіцитній системі обсяг активованої балансуєчої електричної енергії на завантаження ($\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{up}$) протягом розрахункового періоду дорівнює нулю, або якщо в профіцитній системі обсяг активованої балансуєчої електричної енергії на розвантаження ($\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{dn}$) протягом розрахункового періоду дорівнює нулю, то

$$IMSP_{z,t} = PDAM_{z,t},$$

де $PDAM_{z,t}$ – ціна купівлі-продажу електричної енергії на РДН в зоні z для розрахункового періоду t або у разі якщо торги на РДН на цей розрахунковий період не відбулись – середньозважене значення ціни купівлі-продажу електричної енергії на РДН за попередні 30 днів, грн/МВт·год.

5.13.4. На балансуєчому ринку, крім зазначених маржинальних цін, використовуються ціни:

1) $LABEO_{z,t}^{dn}$ – ціна балансуєчої електричної енергії на розвантаження в дефіцитній системі, що визначається як найменша ціна активованої пропозиції на балансуєчу електричну енергію на розвантаження в зоні z для розрахункового періоду t у грн/МВт·год. Якщо відсутні активації пропозицій на балансуєчу електричну енергію на розвантаження або активовані пропозиції на балансуєчу електричну енергію на розвантаження, позначені як такі, що врегульовують системні обмеження в зоні, то ціною балансуєчої електричної енергії на розвантаження в дефіцитній системі є середньоарифметичне значення цін балансуєчої електричної енергії на розвантаження в дефіцитній системі ($LABEO_{z,t}^{dn}$) за аналогічні розрахункові періоди, в яких система перебувала в дефіциті, попередніх 30 торгових днів;

2) $LABEO_{z,t}^{up}$ – ціна балансуєчої електричної енергії на завантаження в профіцитній системі, що визначається як найбільша ціна пропозиції на балансуєчу електричну енергію на завантаження, що активується, у зоні z для розрахункового періоду t , у грн/МВт·год. Якщо відсутні активації пропозицій на балансуєчу електричну енергію на завантаження або активовані пропозиції на балансуєчу електричну енергію на завантаження, позначені як такі, що врегульовують системні обмеження в зоні, то ціною балансуєчої електричної енергії на завантаження в профіцитній системі є середньоарифметичне значення ціни балансуєчої електричної енергії на завантаження в профіцитній системі ($LABEO_{z,t}^{up}$) за аналогічні розрахункові періоди, в яких система перебувала в профіциті, попередніх 30 торгових днів.»;

2) пункт 5.14.5 глави 5.14 викласти в такій редакції:

«5.14.5. У кожній торговій зоні величина нарахування/списання коштів за активовану балансуєчу електричну енергію ($CINSTQ_{e,z,t}$) одиниці надання послуг з балансування, включаючи кваліфіковані одиниці ВДЕ, що працюють не за «зеленим» тарифом, за кожен розрахунковий період обчислюється з урахуванням стану системи, визначеного відповідно до підпункту 2 пункту 5.13.2 глави 5.13 цього розділу, у такий спосіб:

1) якщо зона системи перебуває в дефіциті протягом розрахункового періоду, то:

нарахування коштів за активовану балансуєчу електричну енергію на завантаження за цей розрахунковий період у зоні розраховується за маржинальною ціною балансуєчої електричної енергії на завантаження зони ($MSP_{z,t}^{up}$) та визначається за формулою

$$CINSTQ_{e,z,t} = \begin{cases} MSP_{z,t}^{up} \cdot INSTQ_{e,z,t}, \text{ якщо } INST_{e,z,t} - FPQ_{e,z,t} > 0 \\ -LABEO_{z,t}^{dn} \cdot INSTQ_{e,z,t}, \text{ якщо } INST_{e,z,t} - FPQ_{e,z,t} < 0 \end{cases}$$

де $MSP_{z,t}^{up}$ – ціна балансуєної електричної енергії на завантаження зони для активації балансуєної електричної енергії на завантаження на балансуєному ринку реального часу за розрахунковий період, грн/МВт·год, яка визначається як середньозважена ціна за розрахунковий період t у кожній торговій зоні z , отримана з маржинальних цін балансуєної електричної енергії на завантаження за кожен ОРЧ та активованих обсягів балансуєної електричної енергії на завантаження (у МВт·год) за кожен ОРЧ, та розраховується за формулою

$$MSP_{z,t}^{up} = \left| \frac{\sum_{rtu \in t} (\sum_{e \in z} (ABE_{e,z,rtu}^{up}) \cdot MP_{z,rtu}^{up})}{\sum_{rtu \in t} (\sum_{e \in z} (ABE_{e,z,rtu}^{up}))} \right|;$$

списання коштів за активовану балансуєную електричну енергію на розвантаження за цей розрахунковий період у зоні розраховується за ціною балансуєної електричної енергії на розвантаження в дефіцитній системі ($LABEO_{z,t}^{dn}$);

2) якщо зона системи перебуває в профіциті протягом розрахункового періоду, то:

списання коштів за активовану балансуєную електричну енергію на розвантаження за цей розрахунковий період розраховується за маржинальною ціною балансуєної електричної енергії на розвантаження зони ($MSP_{z,t}^{dn}$) та визначається за формулою

$$CINSTQ_{e,z,t} = \begin{cases} -MSP_{z,t}^{dn} \cdot INSTQ_{e,z,t}, \text{ якщо } INST_{e,z,t} - FPQ_{e,z,t} > 0 \\ LABEO_{z,t}^{up} \cdot INSTQ_{e,z,t}, \text{ якщо } INST_{e,z,t} - FPQ_{e,z,t} < 0 \end{cases}$$

де $MSP_{z,t}^{dn}$ – ціна балансуєної електричної енергії на розвантаження в зоні z за активацію балансуєної електричної енергії на розвантаження на балансуєному ринку за розрахунковий період t , грн/МВт·год, яка визначається як середньозважена ціна за розрахунковий період t у кожній торговій зоні z , отримана з маржинальних цін балансуєної електричної енергії на розвантаження за кожен ОРЧ та активованих обсягів балансуєної електричної енергії на розвантаження (у МВт·год) за кожен ОРЧ, та розраховується за формулою

$$MSP_{z,t}^{dn} = \left| \frac{\sum_{rtu \in t} (\sum_{e \in z} (ABE_{e,z,rtu}^{dn}) \cdot MP_{z,rtu}^{dn})}{\sum_{rtu \in t} (\sum_{e \in z} (ABE_{e,z,rtu}^{dn}))} \right|;$$

нарахування коштів за активовану балансуєчу електричну енергію на завантаження за кожен розрахунковий період у зоні розраховується за ціною балансуєчої електричної енергії на завантаження в дефіцитній системі ($LABEO_{z,t}^{up}$);

3) якщо зона системи є збалансованою впродовж розрахункового періоду – списання та нарахування коштів за активовану балансуєчу електричну енергію на розвантаження та завантаження за цей розрахунковий період у зоні розраховується за ціною купівлі-продажу електричної енергії на РДН за розрахунковий період ($PDAM_{z,t}$).».

4. У розділі X:

1) в абзаці першому пункту 10.9 слова «всіма одиницями відпуску такого виробника в цьому розрахунковому періоді» замінити словами та знаками «в цьому розрахунковому періоді такими учасниками (без урахування обсягу відпуску/відбору електричної енергії, здійсненого на виконання диспетчерських команд)»;

2) доповнити новим пунктом такого змісту:

«10.16. На період дії в Україні воєнного стану постачальники універсальних послуг та постачальник «останньої надії» у разі несвоєчасної оплати за надані учаснику ринку в період дії воєнного стану послуги з передачі електричної енергії та/або послуги з розподілу електричної енергії не набувають статусу «Переддефолтний».».

Директор
Департаменту енергоринку

Ілля СІДОРОВ